

Urbà Lozano

PLAGIS

1
LA NOIA I EL TREN
(GUIÓ LITERARI)

1. *Exterior/dia. Plaça d'Espanya. Palma*

Molt de trànsit, molt de soroll. Els vehicles s'obstaculitzen els uns als altres. Alguns fan sonar el clàxon. Un taxi estaciona a la vorera. En baixa VICENT. Vist roba estiuenca, sòbria. Porta una motxilla menuda. Paga de fora estant. Creua i enfila el carrer d'Eusebi Estada. Arriba a l'estació dels Ferrocarrils de Sóller i desapareix per la porta.

2. *Interior. Estació dels ferrocarrils de Sóller*

Travessa el vestíbul. S'adreça a la taquilla. Compra el bitllet. Ix cap a la dreta i s'encamina a la porta que dóna accés a l'andana.

3. *Exterior/dia. Andana de l'estació*

TURISTES (bastants, sense atapeir l'espai). Tots vesteixen roba acolorida. Alguns porten càmeres de foto i de vídeo. VICENT és al mig del grup, que roman gairebé quiet (de tant en tant algun element dispers es mou amb parsimònia). Sona el XIULET del tren, que es veu vindre. La gent comença a moure's amb impaciència. El protagonista resta immòbil. Comença a sentir-se un REBOMBORI que va pujant de volum. Una COLLA D'ADOLESCENTS cridaners envaeix l'andana, seguits d'un ADULT que intenta posar ordre. S'adrecen apilotats a la porta més pròxima, i comencen a muntar de manera caòtica, a tocar de VICENT. Se'ls mira, es gira i camina cap al primer vagó, allunyant-se'n.

4. Interior. Vagó del tren

El vagó està mig buit, però tots els bancs són ocupats parcialment. VICENT camina pel passadís. De sobte es queda parat. La gent l'avança, amb dificultat. Arriba una XICA AMB UNA MOTXILLA gran que no pot passar. Li toca un braç mentre diu «s'il vous plaît». Li deixa pas, entaforant-se al compartiment que té més a prop, on hi ha un HOME DE MITJANA EDAT (en endavant Bohemi) amb els cabells llargs i roba ampla. Llig. VICENT seu sense saludar i mira per la finestra. Al cap de poc trau un bloc i un bolígraf de la motxilla. Comença a escriure. El tren es posa en marxa, fent una SACSADA (a partir d'ací, fins el final de la seqüència, soroll de fons del SOTRAC del tren). VICENT mira el paisatge urbà. Al fons del vagó s'obri la porta. QUATRE ADOLESCENTS, dos xics i dues xiques, avancen rient i cridant. Una parella (mixta) ocupa el banc d'enfront. L'altra continua fins que seu al fons, d'esquena. Al davant hi ha una DONA d'uns trenta anys (en endavant, Xesca). Porta uns texans amb pitet plens de butxaques, una samarreta amb ratlles horitzontals, i un pírcing al nas. VICENT l'observa. XESCA li somriu. Fa un gest de resignació, arronsant les espatles i separant les mans del cos. Ell, nerviós, fa una carassa còmplice i desvia la mirada cap a la finestra. Se sent la conversa dels joves, banal. VICENT guarda la llibreta i el bolígraf. La xica trau un mòbil i comença a fer fotografies. Els adolescents riuen. Ella estreny el company, usant el braç que el telèfon li deixa lliure. L'amic està visiblement incòmode, amb els membres garrotats. El BOHEMI s'alça fent mala cara i se'n va. L'altra parella comença a cridar. La companya, amb gestos, els diu que vinguen. S'acosten, caminant amb desimboltura. Ell seu; la xica resta dreta. VICENT es posa dempeus.

VICENT. Si vols, et canvie el lloc. Tant se me'n dóna.

XICA. Guai!

(Camina cap al banc d'on han vingut els JOVES. Seu enfront de XESCA, la qual somriu obertament.)

XESCA. *(En veu molt baixa, fent el cos endavant.)* Gràcies! Treball amb al·lots i no em venia de gust compartir-hi es trajecte. Justament avui en fugia.

(VICENT fa una gesticulació amb la mà, mentre li defuig la mirada. La DONA el fita directament als ulls.)

XESCA. *(Eixerida.)* Em dic Xesca.

VICENT. *(Tímid.)* Jo sóc Vicent.

XESCA. És un nom molt valencià.

VICENT. Sí, certament ho és. I a més em ve de tradició familiar.

(Silenci, llarg, com ho seran tots en endavant, a discreció del director. Ella el mira fixament mentre continua somrient. Ell de tant en tant l'observa de biaix, fins que torna a parlar.)

XESCA. Jo som de s'illa. No agaf mai aquest tren, perquè és només per a turistes. Però mira, estava avorrida a ca meva... No hi he estat mai, a *Valenci*. Només en conec s'aeroport, perquè quan volem sortir d'aquí és es que tenim més a prop...

VICENT. *(Nerviós.)* Està molt canviada, València. *(Silenci, a discreció.)*

XESCA. És tan avorrida sa vida aquí... És com un ou petitó que no permet allunyar-se des rovell perquè tot d'una trobes sa closca.

VICENT. Jo la trobe molt bonica, l'illa.

(Silenci. El soroll de fons va espaiant els sotrac per indicar que la velocitat s'alenteix. XESCA deixa de somriure, trau unes ulleres de sol de la bossa de mà i se les posa. VICENT fa cara d'estranyesa i desvia la mirada cap a la finestra. El tren para a l'estació de Bunyola, fent un XERRIC METÀL·LIC. Pugen i baixen alguns passatgers. XIULET. Es posen en marxa. XESCA es lleva les ulleres.)

XESCA. Ara ve el millor de s'itinerari. Passarem es tretze túnels, per travessar sa serra de Tramuntana. Després des pont Major, es primer, ens aturarem en es mirador des Pujol d'en Banya. S'hi veu sa serralada i sa plana de Sóller. És ben *hermós*.

(Silenci. Al cap de poc enfilen un túnel, bastant llarg. LLUM ELÈCTRICA, esmorteïda. Una bombeta fa pampallugues. Ixen del túnel. Els sotrac es tornen a espaiar. XERRIC. El tren s'atura. Comencen a eixir passatgers. VICENT i XESCA resten asseguts fins que el vagó està buit. Finalment, s'alcen i comencen a caminar pel passadís. Desapareixen per la porta del furgó.)

5. Exterior/dia. Mirador des Pujol d'en Banya

La gent fa fotos. VICENT i XESCA estan recolzats a la barana que dóna a la plana amb la vista perduda. Al cap de poc, a discreció, s'encaminen al tren. Una PARELLA DE NOVENÇANS els demana que disparen una foto. Mentre VICENT la fa, XESCA munta sola.

6. Interior. Vagó del tren

Tots ocupen el mateix lloc. Fan camí durant un temps indeterminat (a discreció). Passen més túnels. La bombeta continua fent pampallugues. El SOTRAC es torna a alentir. XERRIC.)

7. *Exterior/dia. Estació de Sóller / carrers*

Tren aturat. S'obrin les portes. Baixa la gent. Quan sembla que no queda ningú, hi apareixen els protagonistes, ella amb les ulleres de sol posades. Comencen a caminar. Al fons es veu l'edifici de l'estació. Abans d'arribar-hi, XESCA, fent un gest inesperat, tomba a mà esquerra i enfila unes escales exteriors. VICENT la segueix. Ixen al carrer. Ella camina amb decisió; ell, un poc insegur. Passen pel costat d'un tramvia antic.

VICENT. *(Indecís.)* Bé, encantat...

XESCA. *(Sorpresa, mentre es lleva les ulleres i obri molt els ulls.)* I ara! Que tindràs es valor de deixar-me aquí tota sola?

VICENT. *(Amb un filet de veu.)* Bé, suposava que aniries a ta casa...

XESCA. *(Més sorpresa encara.)* Som de Bunyola, jo!

VICENT. Aleshores...

XESCA. *(Després d'uns segons de silenci, somrient.)* Vine!

(XESCA li agafa la mà i comencen a caminar de nou.)

8. *Exterior/dia. Plaça de la Constitució. Sóller*

Hi arriben agafats de la mà. S'adrecen a la terrassa de l'Hotel la Vila. Una COLLA DE CICLISTES hi esmorza. Tots es miren la XESCA. Un xiula. La parella, esquivant les bicicletes que hi ha pertot, seu en una taula. Hi arriba un CAMBRER i es queda plantat.

XESCA. Un Trinaranjus. Ben fred, per favor.

VICENT. Un tallat descafeïnat.

(Silenci, a discreció, però necessàriament llarg, tens, mentre la càmera capta alternativament els dos protagonistes i l'ambient de la plaça. El CAMBRER torna

amb la comanda i la serveix. XESCA fa un tast de la beguda mentre VICENT posa el sucre al tallat i el remena. Es miren. XESCA somriu. VICENT li fita els ulls i li manté la mirada.)

VICENT. M'agradaria tant fer-te l'amor...

*(XESCA recolza l'esquena sobre el respatllet de la cadira i desvia la mirada a la porta de l'establiment. VICENT, ansiós, l'observa. Ella alça una cella i fa un colp de cap quasi imperceptible per assenyalar la porta del comerç. VICENT es gira. La càmera en focalitza el rètol. En lletres esmerilades sobre el vidre s'hi llig «La Vila. Hotel * Sóller». Es tornen a mirar i somriuen obertament.)*

9. Interior. Recepció de l'hotel la vila

Hi entren. Ell s'adreça al taulell, on hi ha un RECEPCIONISTA vestit amb un uniforme antic. Ella, lentament, enfila cap al fons, on hi ha la porta d'un saló.

VICENT. Voldríem una habitació.

RECEPCIONISTA. Quantes nits?

VICENT. Només una.

(El RECEPCIONISTA tecleja a l'ordinador. Després agafa una clau.)

RECEPCIONISTA. Ho hauria de pagar ara, si us plau.

(VICENT fa els tràmits. XESCA, des de la porta, mira l'interior del saló. VICENT arriba i el mira també, mentre agafa XESCA per la cintura. Comencen a caminar. Agafats, enfilen una escala de caragol.)

10. *Interior. Habitació de l'hotel*

Hi entren. Resten drets. Comencen a besar-se, tímidament. De mica en mica ho fan de manera més efusiva. VICENT abraça XESCA de la cintura i ella li posa les mans al pit, separant-se'n.

XESCA. Necessit un minut.

(XESCA entra al bany. Ell comença a desvestir-se. Quan ja està despullat, es deixa caure malgirbat en una butaca sense braços, molt baixa. La dona ix completament nua. Va cap a VICENT i li seu al damunt. Comencen a besar-se. Ella, molt efusiva; ell l'abraça de la cintura i resta immòbil. XESCA comença a moure els malucs.)

11. *Interior. Recepció de l'hotel*

Travessen el vestíbul. Ell es desvia per deixar la clau damunt del taulell, desert. Reunits de nou, enfilen la porta.

12. *Exterior/dia. Plaça / carrers / estació*

Travessen la plaça, en direcció contrària a la d'abans. Caminen per alguns carrers, passant per davant del tramvia, fins que arriben a l'estació. Hi ha un tren parat. Munten al primer vagó.

13. *Interior. Vagó*

Seuen al mateix lloc que en el viatge d'anada, amb les posicions intercanviades (ell de cara al sentit de la marxa). No es diuen res. Només de tant en tant es miren. Es repeteixen algunes de les incidències del trajecte anterior (passada pel túnel; bombeta que fa pampallugues...), a discreció. Mentrestant, se sent el SOTRAC. Passen pel mirador, sense parada. Enfilen un túnel llarg. Comença a alentir-se la marxa. XERRIC. S'aturen

a Bunyola. *XESCA* es cala les ulleres de sol i s'alça. *VICENT* intenta posar-se dempeus. Ella li ho impedeix, posant-li la mà al muscle mentre somriu trista. S'alça i camina pel passadís, fins que es perd pel fons. Ell mira per la finestra. L'andana de l'estació està buida. *XESCA* apareix en camp, la travessa i ix per la porta. *VICENT* es queda uns segons amb la mirada perduda. **XIULET.** El tren es posa en marxa, fent una **SACSADA** que marca l'entrada de **MÚSICA DE FONNS**. Trau el telèfon i marca un número prefixat. Se l'acosta a l'orella.

VICENT. Carles? Escolta, que sóc Vicent...

(La música, in crescendo, impedeix continuar escoltant-lo. Comencen a aparéixer els títols de crèdit. A discreció, FOS A NEGRE.)

2
PLAGI

—Molt bé Vicent, si no passa res ens veurem el cap de setmana a Carlet. Adéu, adéu.

Carles penjà el mòbil. Pensà que, per a ser exactes, havia premut el botó per interrompre la comunicació, que penjar-lo no l'havia penjat enlloc. Allò de la telefonia mòbil havia deixat un seguit de frases que a hores d'ara eren poc precises: havien passat a formar part dels elements fraseològics. «Ja hi som, amb les *neures* lingüístiques.» Des que havia començat a preparar les oposicions no podia evitar d'anar cantant temes allà on fóra, tot i que feia tres anys que havia guanyat la plaça. Es proposà de pensar en altres coses.

Tot un personatge, Vicent Vendrell. Entestat com sempre a fer cinema «poc comercial», com li agradava de dir. «Gens comercial», era l'expressió exacta: una ruïna; un autèntic pou cec per on se li escolaven tots els estalvis de la mateixa manera que l'aigua se'n va per l'abelló formant un tirabuixó vertiginós. El feia només per als amics i per a una colla de guillats que l'havien convertit en una mena d'autor de culte d'anar per casa. Encara que rendien culte no se sabia ben bé a què, que és el que solen fer els bohemis. «Millor així, més elegant: no són guillats, són bohemis, que al cap i a la fi jo en forme part.» Però vivia molt bé, aquell poca-solta, amb els guanys que li reportaven els espots. La veritat és que li eixien brodats; ningú no els arredonia com ell, i a més tenien segell marca de la casa, amb aquells colors encaramel·lats, aquella lentitud, aquella música tan ben inserida en el conjunt... Realment semblava que l'havien parit per fer allò, tot i que els inicis foren,

com sol passar, fruit de la casualitat. Una coneixença fortuïta, una comanda volandera... De mica en mica començà a fer més publicitat. En un principi, sempre de productes sofisticats que li permeteren justificar –potser autojustificar– la seua presència en un món que poc abans havia blasmat: si bé la finalitat era espúria, el resultat final era inqüestionablement estètic. Però una vegada convençut que allò era una feina que li agradava més que anar cada dia a l'institut, anà ampliant el ventall, fins que començà a acceptar encàrrecs per promoure les mercaderies més plebees i ordinàries que hom puga imaginar. Havia arribat a una doble vida en què aquestes ocupacions estrictament alimentàries que copaven la majoria del seu temps li permetien de fer el cinema que realment li agradava sense cap preocupació crematística. Era el peatge a pagar, i, tot i els dubtes inicials, a hores d'ara ho feia gustós.

Potser a Carles li hauria convingut un altre tipus d'encàrrec, més rendible, perquè feia temps que tot eren vuits i nous i cartes que no lligaven. Qui sap si el guió d'una propaganda, tan ben pagats... Però Vicent solia diferenciar de manera radical les col·laboracions cinematogràfiques, puntuals, esporàdiques i sempre mancades d'un pressupost com cal, del treball de cada dia en la faceta purament comercial. Per a cada cosa volia una companyia.

A Carles, el sou de l'institut li permetia viure amb una certa tranquil·litat: era un ingrés periòdic i fix que li assegurava cobrir les necessitats bàsiques. Però ell en necessitava més. Sa mare sempre li deia que, com que era fadrí i no havia de mantenir cap boca més que la seua pròpia, no calia que anara sempre ballant de corona, que amb el seu jornal –*jornal*, no canviaria mai la paraula genuïna d'un context eminentment agrícola– no tenia el perquè d'anar amunt i avall fent coses per a altri. Però la contestació que li donà en el seu moment –«vosté no sap ni els diners que tinc ni els que necessite per fer el que vull»–, el va autoconvèncer de tal manera que a hores d'ara encara la defensava, al preu que fóra. Realment, no sabia què volia fer, ni tan sols si volia fer alguna cosa

especial, però el fet era que s'havia acostumat a un ritme de vida per al manteniment del qual els ingressos extraordinaris havien passat a ser imprescindibles. Els viatges, els llibres, la roba cara, menjar sempre fora de casa i sovint en bons restaurants, la col·lecció d'aparells electrònics d'última generació que li omplien els calaixos i les butxaques, després d'haver-li-les buidat prèviament... En definitiva, tot aquell esnobisme, tot aquell sibaritisme de nou encuny –*tot aquell aburgesament alienant*, hauria estat l'expressió que ell mateix hauria usat anys enrere– costava un feix de bitllets. I feia temps que no en rascava ni un, de duro caigut del cel.

Aquella proposta de fer el guió literari d'una història «on es parla poc i es mira molt» li havia fet oblidar, ni que fóra per uns minuts, l'enraonia que li havia plogut a sobre el dia d'abans. Semblava un joc, però no estava convençut que a la llarga no li portara maldecaps. Diumenge i bon dia havia rebut una telefonada sorprenent. La regidora de Cultura de Calamfreres, després d'assegurar-se que ell en persona era la persona –valga la redundància– que tenia a l'altra banda del fil –potser una expressió tan agradable caurà ben aviat en desús, per culpa de la telefonia mòbil–, el felicità grandiloqüentment perquè el jurat havia decidit «per unanimitat» –i això de la unanimitat ho remarcà molt, donant un èmfasi especialment engolat a la paraula– d'atorgar-li el tretzé premi de narrativa curta patrocinat «per l'excel·lentíssim ajuntament que tinc l'honor de representar», segons va dir textualment. Massa encarcerat, tot plegat. No hi havia dubte que es tractava d'una broma. Sobretot, perquè ell no s'havia presentat a cap concurs. Però no, no era cap broma. La bona senyora va repetir quatre vegades les seues dades, mentre que ell la intentava convèncer que sí, que totes eren correctes, i també que era escriptor, però que no s'havia presentat a cap certamen. Davant la perplexitat –més aviat incredulitat– de la interlocutora, va estar temptat de penjar el telèfon i acabar enjorn, però a la fi va accedir a trobar-se amb ella «on sigui i tan aviat com pugui». Havien quedat a la vora de sa casa. Si era la més

interessada, que en tinguera les molèsties, tot i que des del principi sentia un cert neguit per veure com acabava allò. A penes prémer el botó per tallar la connexió, tingué la sensació d'haver emprat un to jocós, fins i tot cínic potser, que contrastava excessivament amb l'interés i el rigor amb què l'altra part semblava agafar-se l'assumpte. Es proposà d'arreglar-ho quan es trobaren.

Es mirà el rellotge i sacsejà el cap lleugerament. La xicota aquella es retardava més del que es podria considerar prudent. Potser hi voltaria, des de feia estona? Va recórrer amb la vista la plaça Vella, per veure si hi trobava algú a l'aguait. Cadascú anava a la seua: ningú no l'esperava. Tot i que coneixia aquell espai a la perfecció i començava a ser-li íntim, en esguardar-lo circularment, com si els seus ulls feren una escombrada cinematogràfica, el trobà especialment elegant, amb tradició. Potser aquella façana reconstruïda de l'església hi fóra un pedaç sobrer, però en conjunt era tot ben acollidor i en sentia el caliu. Havia anat a caure a Terrassa per pura casualitat, en ser-li assignat arbitràriament un lloc de funcionari en propietat després d'aprovar les oposicions de professor de secundària a Catalunya. Ell hauria preferit la part sud del Principat —el Montsià, potser fóra la comarca idònia; Alcanar, era el topònim ideal—, per estar més prop de casa, però a hores d'ara li agradava la ciutat i la sentia ja una mica seua, per allò de *l'ubi bene, ubi patria*.¹

Resseguint una criatura que tentinejava darrere d'un baló, va veure una dona despistada que devia vorejar els quaranta. Arribava pel carrer Major, mirant d'ací d'allà, com si buscara sense saber ben bé a qui. No va tenir cap dubte que era la regidora. La trobà bonica, summament atractiva, amb aquell vestit primaveral de flors estampades i aquelles sabatilles sense taló que li donaven un aire alhora clàssic i juvenívol. En veure-la, alçà el braç i somrigué. De seguida s'adonà que caminaven cap a ell, cadascun per una

1. On estàs bé, tens la teua pàtria.

banda, la que sens dubte era la regidora i el que sens dubte era el cambrer. Arribaren els dos alhora, com si anaren cronometrats, i Carles va salvar la situació adreçant-se de primer a l'home.

—Un altre tallat descafeïnat i el que vulga la senyoreta.

Per què, «senyoreta»? S'averگوی d'haver fet servir una expressió tan ridícula. Però «la senyoreta» no semblà donar-li massa importància, perquè de seguida, mentre seia, començà la seua tirallonga. Parlava com si li hagueren donat corda, fent unes pauses tan summament curtes que no donaven a Carles l'opció d'encetar la rèplica.

—Sóc la Txell, no sé si ahir per telèfon... Perdoni, però és que estava tan nerviosa... I n'estic, n'estic, per què negar-ho. Quin desastre, Déu meu! Quin desastre! Quan els ho contava als membres de la corporació no s'ho podien creure. I el tècnic de cultura encara no se n'avé, que diu que tot plegat no pot ser més que una broma. Oi que no és una broma, veritat? No, no; no és que dubti en absolut de vostè, però ja m'entendrà... Cops de puny que hi ha pel premi, que ens han arribat trenta-dos originals, no cregui, trenta-dos, d'arreu del domini lingüístic, i cada any és el mateix, perquè s'hi presenten autors de volada... I és que no sé si ho sabrà, però a més de la dotació econòmica, ja ens preocupem nosaltres de promoure l'obra guanyadora tant com podem, ja, que som l'enveja de la comarca. I ara, ni guanyador ni res, que estem que no sabem què fer. He vingut expressament a parlar amb vosté perquè d'alguna manera tota aquesta història l'afecta —*m'esguita*, pensà ell—, però anem tots de bòlit, per intentar solucionar l'embolic. Encara com l'editor... Perfil Llibres, no pensi pas que publiquem amb qualsevol, que el nostre premi és el que encapçala el recull de contes que treuen en edició de luxe anualment per Sant Jordi... Com li deia, l'editor ens ha tranquil·litzat, i ens ha dit que no ens amoïnem, que ell es posava en marxa immediatament per trobar-ne el desllorigador. Ara en vinc, de Barcelona, de parlar-hi, i segurament després hi

hauré de tornar. Per cert, m'ha demanat encaridíssimament el seu telèfon. Que li ha trucat?

–No.

–Doncs ho farà, ho farà tan aviat com pugui, perquè com li he dit...

En un parell de minuts, «la senyoreta» havia perdut tot l'atractiu. Si bé en conjunt feia goig i tenia un rostre agradable, vista de prop s'apreciava al primer colp d'ull que aquell nas excessivament arromangat era operat, de no feia molt, com delatava una unflor postquirúrgica. Però sobretot... quina cotorra! Si Vicent ensopega amb aquesta dona l'ofega. O no, perquè ell és ben pacífic. «Mirar molt i parlar poc...». Just el contrari. No havia callat, i a més era d'aquelles persones que xarra sense fitar l'interlocutor. L'estava posant nerviós, molt nerviós, i la voluntat de compensar el poc interès que havia mostrat durant la conversa telefònica del dia anterior es convertia de mica en mica en manifesta hostilitat. Considerà que havia de tallar el lloro just en aquell moment, o no podria fer-ho mai.

–Escolte, perdone que li talle el dir, però la cosa està molt clara. Han premiat una obra que han presentat a nom meu i que en realitat no és meua. Espúria, se'n diu –afegí mentre recordava novament Vicent–. I, pel que sembla, no poden esbrinar qui n'és l'autor. Consulten el jurat, premien l'obra finalista i s'ha acabat el bròquil.

«S'ha acabat el bròquil.» Carles pensà que cada dia se li encomanaven noves expressions –*espúries*, una altra vegada.

–I ara! Com si fos tan fàcil! Que a la pàgina web de l'ajuntament ja ha aparegut el nom de l'obra i el seu mateix, com a guanyador, amb una petita biografia que jo, personalment, m'he permès de bastir amb les contraportades d'algunes de les seves novel·les que volten per la biblioteca i algunes dades agafades d'Internet. Per cert, que no he llegit res de vostè, però prometo fer-ho tan aviat com pugui. Pensi quina vergonya, si ens n'ha-

guéssim de desdir! Com se'n riurien, els de Palaucemat, que organitzen un premi que fa fàstic i ens tenen una enveja que no s'ho pot ni creure! Perquè ells donen els mateixos diners que nosaltres, això és cert, però el certamen és de novel·la, i ja m'entendrà, que no és el mateix un conte d'un màxim de deu pàgines que una novel·la de cent cinquanta. És el que jo penso, que val més poc i bo que molt i dolent, i és clar, sis mil euros per deu pàgines, i això encara a doble espai... Els escriptors bons se'l rifen, i tenim ja una certa reputació als cercles literaris, que si mira la llista de premiats de totes les edicions anteriors vostè mateix podrà comprovar que hi ha gent de renom. I ara, una vegada el prestigi guanyat, ja és desgràcia, ja, que ens passi això, que sigui com sigui, l'obra que s'ha de premiar és aquesta. Aquesta, i no pas cap altra!

L'última frase l'havia pronunciada històricament, mentre treia de la bossa de mà un sobre i l'agitava enlaire, alhora que alçava la veu molt més del que hauria estat prudent. Els ocupants de les taules veïnes els miraven entre incrèduls i encuriosits, i Carles se sentí molest; tremendament molest. Però la sensació d'incomoditat se li n'anà de sobte, per passar a la més pura indignació, quan la dona, amb una solemnitat fora de lloc, pronuncià la frase que donava per tancada la seua verborreica intervenció:

–I, sigui com sigui, l'autor n'ha de ser vostè.

No sabia cap a on pegar. Li passà pel cap la idea d'enviar-la directament a fer la mà, però eren formes que ell mai no havia usat –*que ell feia temps que no usava amb desconeguts*, és l'expressió exacta–. Per guanyar temps i pensar alguna estratègia, li demanà si podia veure el seu suposat conte. La regidora li l'allargà, sortosament sense dir res, i Carles es va calar les ulleres de prop, fent entendre que es disposava a llegir-lo a consciència. Que ni gosara d'interrompre'l.

Anant costera amunt amb el tren, es passava una pineda, una alta muntanya, i en un replà de terreny es veia assentada una masia, amb dues torres morisques, una portalada gòtica i un finestral amb columneta dessota d'una barbacana.

No passava cap exprés, ni cap correu, ni tan sols cap mixt, que en aquell ample finestral no es veiés la figura d'una noia recolzada a la columna, amb posat d'enyorament, d'estampa sentimental, de portada de *romanza* italiana: el cap recolzat davall del capitell, una mà deixada caure, els ulls enlaire, i a sota una mica d'heura, i més amunt el seu niuet d'oronetes.

El posat d'ella esqueia molt amb la seva aparença: uns ulls negres, voltats d'un morat romàntic, llargs i estirats, que feien de lluny dues grans taques de fosca; una cara llarga; la figura ondulada i magra; un deixament oriental; alguna cosa de samaritana amb no sé què d'odalisca; uns cabells negres de versos de lord Byron posats amb litografia; una aurèola de tristesa, com captiva de pirates o castellana de cobla que espera el seu estimat trobador així que surti la lluna. Tot això plegat, li donava un misteri de llegenda vista amb tren, de visió antiga passant darrere dels vidres.

Com que els trens no paraven de passar i ella els veia passar tots, algun passatger va adonar-se'n. Un dia la devia saludar, i devia ella contestar-li. Un altre dia devia tornar-la a veure i a saludar-la de nou, i de nou devia ésser saludat; i aleshores no devia passar mai sense que fes el seu signe, i sense que ella es trobés a la mateixa finestra, i a sobre la mateixa heura, i sota aquell capitell, i prop del niu d'oronetes.

Com aquest, sens dubte, la degué veure algun altre passatger, i també degué fer-hi passades amb exprés o tren correu. Com aquests, van treure el cap molts altres, i aviat no hi hagué tren que no portés pretendents que en ser al davant de la finestra no tiessin un petó o saludessin de passada.

Tants van arribar a ser-ne, que mirant un tren de través es veia en les finestres una renglera de mans fent signes i enviant comiats. Hi havia qui anava en mixt per no passar tan de pressa i allargar

aquella visió; alguns, fins i tot, treien el mocador. I la noia, no faltant mai a les cites, sempre en aquella finestrada, recolzada a la columna, i reclinada sobre l'heura, veia passar a hores fixes i precises aquell vol d'enamorats, aquells pretendents de passada, aquelles rengleres d'ocells que li enviaven un adéu i fugien amb la rapidesa del somni a l'altra banda de la serralada.

Pobra noia! Veure's festejada a tantes hores del dia, sense conèixer una veu, sense sentir una paraula, sense oir una prometença d'aquell estol de jovent, que passava amunt i avall! Sentir com se li escorria i li fugia la joventut, emportada per aquelles serps de ferro que treien fum; mirar-se tot el sant dia aquell núvol que volava davant seu, que s'emportava les esperances, i no sentint mai la música d'una paraula d'amor! Tenir tota una contrada enamorada de lluny i no saber com es deien, ni qui eren, ni on anaven!

«Si almenys descarrilés, aquesta màquina terrible! Si com a mínim pogués pujar-hi i anar-me'n d'aquest turment de nova mena! –degué pensar alguna vegada–. Si com a mínim no caminés tan de pressa!»

Però no! Els passatgers augmentaven, i ella augmentava les salutacions; les oronetes del niu se n'anaven i tornaven a venir; l'heura creixia, els anys passaven, i els trens no paraven mai. Fins que la noia, o bé es cansà, o bé va trobar casador, o bé no volgué sortir més, és el cas que els pretendents ambulants no la van tornar a veure.

Un dia, prop de la casa hi hagué una esclavissada, i tots els que anaven en tren van haver de baixar per esperar un transbordament. La primera idea va ser anar-se'n a la casa a preguntar per la noia.

–S'ha fet monja –digué una dona.

–Monja, i amb tants pretendents!

–Tants com vulguin. Però tots eren pretendents de pas: mai no se n'havia aturat cap.

–Veu? Avui potser s'hauria casat; i és que els trens mai no descarrilen a l'hora que convindria.

Decadent; ben decadent. Idealitzat. Amanerat. Tediós. Una mica polsós; com escrit molt de temps enrere. Potser fins i tot diletant. Alguna cosa li rodava pel cap, a Carles. L'emboirava. No ho tenia del tot clar, però pensava que sí. N'estava pràcticament segur, però ho hauria de corroborar. D'una rampellada s'alçà.

–Un moment, si em permet.

Deixà la Txell sola. Mentre pensava que les paraules que acabava de pronunciar eren també ridícules, creuà la plaça Vella i enfilà el carrer Cremat. Entrà a El Cau Ple de Lletres, aquella llibreria que tant li agradava. Al cap de poc, hi tornà a aparéixer amb dos llibres quasi idèntics a les mans, consultant-ne l'índex d'un. En arribar a la taula que ara ocupava la regidora en solitari, va somriure triomfant i s'hi adreçà.

–Rusiñol.

–Què diu? –preguntà la Txell, estranyada.

Mentre agafava el volum dos de les *Obres Completes* de Rusiñol editades per Selecta que Carles li lliurava obert per la pàgina vuitanta-set, en lloc de mirar el llibre li fità els ulls, potser per primera vegada, per fer-li entendre que no entenia res –valga la redundància, o potser la paradoxa.

–Santiago Rusiñol –es limità a dir Carles mentre assenyalava el llibre amb un dit.

La xicota hi desvià la mirada alhora que començava a rebre l'aclariment definitiu.

–Que a més de no ser meu, aquest conte és de Santiago Rusiñol. *Ocells de pas*. Del millor Rusiñol, per cert, del primerenc, i no d'aquell que a última hora va fer tota mena de concessions inacceptables a un públic semianalfabet. Encara que per al meu gust aquesta versió modernitzada, tot i que en una primera ullada sembla impecable, perd l'encant de l'original. Si vol podem acarar els dos textos.

El cap li havia tornat a volar al temari d'oposicions, però de seguida s'hi tornà a situar i rematà.

–Així que jo no en puc ser l'autor, de cap manera, perquè això seria un plagí.

Hauria estat suficient, però va voler delir-se una mica més i li les tornà totes de colp.

–Si hagueren tingut, no dic un jurat competent, sinó un únic membre del jurat mínimament preparat, se n'hauria adonat de seguida. Aquest text és capaç d'identificar-lo qualsevol estudiant mig aplicat dels primers cursos de carrera –digué, sabent que mentia.

Li hauria agradat afegir que el modernisme decadentista estava estèticament molt bé, quan la peça es va escriure, però que a hores d'ara només una colla de carrinclons podia premiar allò. No ho va dir per dos motius: de primer, perquè recordà el «senyoreta» i el «si em permet» que li havia adreçat i trobà injust imputar a altres defectes que també li eren propis; i a més perquè pensà que, com sol passar en aquesta mena de premis, la regidora de Cultura, per delegació expressa de l'alcalde, en devia formar part, del jurat, i en la intervenció anterior ja havia ficat la pota de forma més que suficient. No va voler fer més sang. De tota manera, la Txell potser ni se n'hauria adonat, perquè estava completament absent mirant el llibre, amb la boca oberta, però sortosament sense emetre cap so. Com muda. Com fava. Com idiota. Com si fóra un ninot de falla. Passaren ben bé trenta segons sense que poguera modificar la carassa esperpèntica del seu rostre. Ell se sentia alleujat: se li havien acabat tots els problemes. O això pensava.

–No pot ser! No pot ser! Quin desastre! I ara què farem?

«Farem?». Plural inclusiu? Ell res, ell no n'havia de fer res.

–No ho sé. La meua responsabilitat acaba ací. I ara, si em disculpa...

«I ara si em disculpa...» Una altra expressió fora de lloc. Mentre s'alçava amb el sentiment de ser d'allò més ridícul es proposà de canviar l'actitud. Cridà el cambrer i amb un gest certament superbiós li donà un bitllet perquè cobrara les consumicions. Quan

tornà a mirar la regidora, mentre li allargava el sobre novament farcit, la va veure calant-se les ulleres de sol i amagant un sanglot. Amb una veu pràcticament inaudible pronuncià de mala manera un «quedi-se'l, n'hi havia fet una còpia». Només li faltava allò: una lloca ploranera. Però alhora pensà que, definitivament, havia estat gratuïtament dur. Assajà de conhortar-la. Intentà convèncer-la que la cosa no era tan greu, que era suficient desdir-se'n, i que això no afectaria en absolut el prestigi del certamen. Però ella negava amb el cap, sacsejant-lo molt ràpidament a banda i banda.

—Tot l'any treballant, que el premi és la pedra angular de la política cultural de l'ajuntament, i de la meva feina personal a la corporació...

Es va veure en l'obligació de consolar-la tant com poguera. Havia estat realment descortés, des del principi. I de mica en mica, la descortesia havia esdevingut una actitud pròpia d'autèntic bord. Pensà, amb sentiment de culpa, que aquella pobra xicota no tenia el perquè de suportar la mala llet que li provocava la crisi dels quaranta. L'agafà pel muscle i l'acaronà a mitges. O potser l'agafà només a mitges pel muscle i l'acaronara, que això tant se val. Des d'aquella perspectiva va veure l'arrancada d'unes sines que s'endevinaven mengívoles. Res a veure amb el nas: els pits eren originals, amb la morbidesa pròpia de la carn natural, sense cap índex pneumàtic, tan desencisadors... Es proposà d'acompanyar-la fins al cotxe, ni que fóra per mitigar mínimament les conseqüències del seu comportament. Ella li va respondre que havia vingut amb tren. «Amb els Ferrocarrils», aclarí. Enfilaren el carrer Major, i en arribar a la rambla d'Egara, després d'encaixar-li la mà convencionalment com a comiat, va optar per fer-li dos besos a les galtes. Tenia la pell càlida i suau. Al cap de poc, la va veure baixant les escales, amb un caminar cadenciós i elegant, com el d'una ballarina de dansa clàssica, que feia ballar la vora d'aquell vestit primaveral estampat de flors. Recordà una expressió que havia après allà mateix, en aquella ciutat, no feia massa, i pensà

que era perfecta per a l'ocasió: vista així, feia patxoca. Potser en unes circumstàncies diferents, si l'haguera coneguda en un altre estat d'ànim... Però, al cap i a la fi, se sentí descarregat de pressió en comprovar que el túnel d'accés a l'estació subterrània la fonia definitivament a negre. «I amb ella, tots els problemes», pensà. Però només ho pensà.

Al cap d'una hora, Carles, al seu despatx –despatx, estudi, segona habitació i cambra dels mals endreços alhora–, havia arribat ja a algunes conclusions. A sobre de la taula, el segon volum de les *Obres Completes* de Rusiñol, editades per Selecta, obertes per la pàgina vuitanta-set, on hi havia *Ocells de pas*, el conte plagiat –més aviat *copiat*–, i justament al costat, per poder acarar-los amb comoditat, el text presentat al concurs. La transcripció, si bé no era tan impecable com havia pensat en un principi i per al seu gust estava excessivament manipulada, era obra d'un professional. Correctament modificada la puntuació desgavellada de don Santiago; acuradament substituïts els barbarismes; ben solucionats els mots que, per ultracorrecció i intentant fugir del castellà, havien estat usats de manera errònia; sistemàticament eliminats les redundàncies i els pleonasmes; un criteri acceptable per mantenir o modificar la repetició excessiva de mots i sintagmes; algun detall ideològic –i especialment discutible–, com el de substituir el mot *província* per *contrada*... Però bàsicament, la mare dels ous estava en el mot *oroneta*, repetit tres vegades. A l'original apareixia, indefectiblement, la forma *oreneta*, i, també indefectiblement, el transcriptor l'havia canviada. Si haguera estat només una volta s'hauria pogut considerar un lapsus, però tres... Al llarg de tot el conte havia respectat les característiques pròpies del català oriental, però en aquell punt se li n'havia anat la mà. O no. Allò havia d'estar fet necessàriament a consciència, per deixar-hi un esquer, i només ho podia haver fet un valencià. O una valenciana.

El telèfon sonà. Mirà la pantalla, sospitant que devia ser sa mare amb algun romanç. En canvi, el 93 que encapçalava els nou dígits deixava ben a la clara que era un número de Barcelona, desconegut per altra banda. Despenjà de mala gana.

–Bona tarda. Sóc Narcís Sobregrau.

Silenci. Com si tot el món haguera de saber qui era aquell dat pel cul de Narcís Sobregrau que li havia interromput una feina tan engrescadora. Perquè s’hi havia engrescat, realment. Decidí de no posar-li-ho gens fàcil, i restà en silenci fins que l’altre es va decidir a aclarir les coses. Ni tan sols un «vosté dirà». No el mereixia.

–Director en cap de Perfil Llibres.

Aquell càrrec tan ampul·lós que s’havia autoassignat no el va impressionar gens ni mica. El director en cap d’una editorial important no es preocupa del premi d’un poblet. Ja s’ho faria. Persistí en la seua actitud, i tornà a callar fins que l’altre es va decidir a reprendre el fil. Ho va fer en un to clarament conciliador, com intentant fer veure des del principi que volia captar la benevolència de Carles. Definitivament, l’editorial no era important. Implorar a un escriptor! I més a ell, que no era de primera fila.

–Li trucava per veure si, d’alguna manera, podríem solucionar el problema que, desafortunadament, se’ns ha presentat al premi de Calamfreres. La Txell Coromines m’ha informat que ja n’han estat parlant, i ella mateixa me n’ha fet cinc cèntims.

Eficient sens dubte, la regidora. Li havien faltat cametes per passar el comunicat a qui li havia de traure les faves de l’olla.

–Efectivament, n’hem parlat, però, sincerament, no hi veig cap solució. O, almenys, no veig que jo tinga absolutament res a veure en qualsevol possible solució.

–... (S’escura la gola i esbufega.)

–...

–La veritat és que la cosa està complicada. Més complicada del que pensàvem en principi. Desconeixíem que el conte fos d’en

Rusiñol. Estic amb vostè, que ha estat una badada imperdonable per part dels membres del jurat. Però, una vegada el mal fet, alguna cosa haurem de pensar...

«Haurem de pensar.» Un altre plural inclusiu que el posa de molt mala veta.

–Escolte, estic ja molt cansat –*fins als ous*– de tot aquest... assumpte –*merder*–. No crec que siga tan greu el fet d'explicar què ha passat exactament. Fins i tot, el rebombori que s'hi pot organitzar –*mínim, i circumscrit a uns cercles més aviat restringits, si no marginals*– els farà propaganda debades. Que reunisquen novament els membres del jurat –*els incompetents, inútils, ineptes i carrinclons dels membres jurat*– i que acorden donar el premi a un altre conte, o que el declaren desert, o que facen el que els vinga de gust –*el que els rote*.

Tot i que havia pogut evitar les expressions impertinents que li rodaven pel cap, a mesura que parlava havia apujat la veu de mica en mica. Les últimes paraules les havia dites barrejades amb la sensació molesta que emprava un to innecessàriament hostil, una altra vegada.

–És el que jo els he dit, però no s'hi avenen. No en volen sentir parlar, de tornar a reunir el jurat. I ho comprenc. És un poble molt petit, consideren el premi com si fos Déu sap què, i estan disposats a qualsevol cosa abans de reconèixer la badada. A qualsevol cosa, com li dic.

Silenci espés. L'un agafà aire per soltar el que tenia previst, mentre que l'altre es preguntava què devia voler dir, exactament, «a qualsevol cosa».

–Hem acordat de proposar-li que ens faci arribar una peça del seu gust, sempre que no excedeixi les deu pàgines, i serà premiada. És clar, se li lliurarà el premi en metàl·lic i el conte es publicarà al volum corresponent, allà pel Sant Jordi. Li puc prometre a més una promoció com cal, especialment a la Diada. I, evidentment, de tot l'embolic no se n'assabentarà ningú.

Es quedà paralitzat. De pedra. Com mut. Com fava. Com idiota. Com si fóra un ninot de falla. «Sistema Planeta de rebot i a escala reduïda», sintetitzà per a ell mateix. Per segona vegada en un parell d'hores va estar a punt d'enviar algú a fer la mà, ell, que era extremadament calmos –que amb quaranta anys era ja extremadament calmos–. Però alhora pensava que sis mil euros eren sis mil euros –*un milió de pessetes*, era el sintagma que li rodava pel cap–, i amb aquells diners podria fer la viu-viu una temporada. A més, una promoció com cal li vindria molt bé, a la seua trajectòria enfangada des de feia massa temps. No sabia què contestar. L'editor va copsar que s'ho repensava i atacà:

–Tindria temps més que suficient per enllestir-lo. Fins d'aquí a vuit o nou mesos no s'hauria de publicar...

Davant el seu mutisme, l'interlocutor continuà les maniobres de dissuasió:

–A més, això dels deu folis a doble espai ja sap vostè, que és un professional, que és bastant flexible. Onze, dotze, fins a quinze, potser... Per sota no hi ha cap problema, com si vol fer un micro-relat... De fet, el que havien premiat fa ben bé dues pàgines...

–I amb quin títol l'han presentat?

–*La noia i el tren*. Però ja sap, això... És freqüent que una obra es presenti amb un motiu i després a l'edició es canviï. No s'hi capfiqui pas, tot i que potser és convenient alguna temàtica que justifiqui aquest títol inicial...

Li havien canviat el nom, però això ara tant se valia. Tenia la sensació d'estar pensant una cosa que, per dignitat, ni tan sols s'hauria de plantejar. Però els sis mil euros... I la promoció... I tornar a signar el dia de Sant Jordi, fins i tot potser a plaça Catalunya... Sabia que si li deia que necessitava un temps per reflexionar-ho li hauria obert les portes de bat a bat, i que al final acabaria acceptant-hi, bé fóra per convicció personal, bé perquè aquella colla l'empaitaria fins que finalment així fóra. No va poder evitar-ho.

–Voldria un temps, per pensar-ho.

–Em sembla perfectament raonable. Però haurà de ser poc temps, perquè el lliurament del premi està previst per divendres de la setmana vinent... Pel treball ja li he dit que no s'amoïni, no corre pressa, però necessitaria un sí o un no al més aviat... Només un sí o un no, després, de mica en mica, ja vindria la resta. Que li sembla si li truco dilluns?

–Em sembla bé.

–Així doncs, li faré una telefonada al matí, cap al tard. D'acord?

–D'acord, d'acord.

–Adéu-siau.

–Adéu-siau.

«Estan disposats a qualsevol cosa; qualsevol peça del seu gust; no s'hi capfiqui pas; tindria temps de sobres per enllestir-lo; li puc prometre a més una promoció com cal; se li lliurarà el premi en metàl·lic; això de les deu pàgines és flexible; ningú no se n'assabentarà de l'embolic; no es preocupi; no s'amoïni; de mica en mica; no corre pressa; només un sí o un no...» Potser l'editorial no era important, però el paio aquell sabia fer bé la seua feina. Tanta facilitat l'havia fet decidir-se a deixar la dignitat de banda per caure definitivament al parany –*l'havia fet decidir-se a caure voluntàriament al parany que li proporcionaria sis mil euros, i a fer la mà la dignitat*, és la pensada real—. Es deixà anar al sofà mentre cavil·lava que d'allà a no res tindria un milionet gastador. Tancà els ulls per intentar reorganitzar els pensament. Però no ho va poder fer durant massa temps, perquè just als cinc minuts sonà el timbre. Va obrir la porta amb la cara sunyosa i va veure dos hòmens amb aspecte de venedors de qualsevol cosa. Però no eren comercials: eren policies. *Quaestionem habemus.*²

2. Tenim un problema.